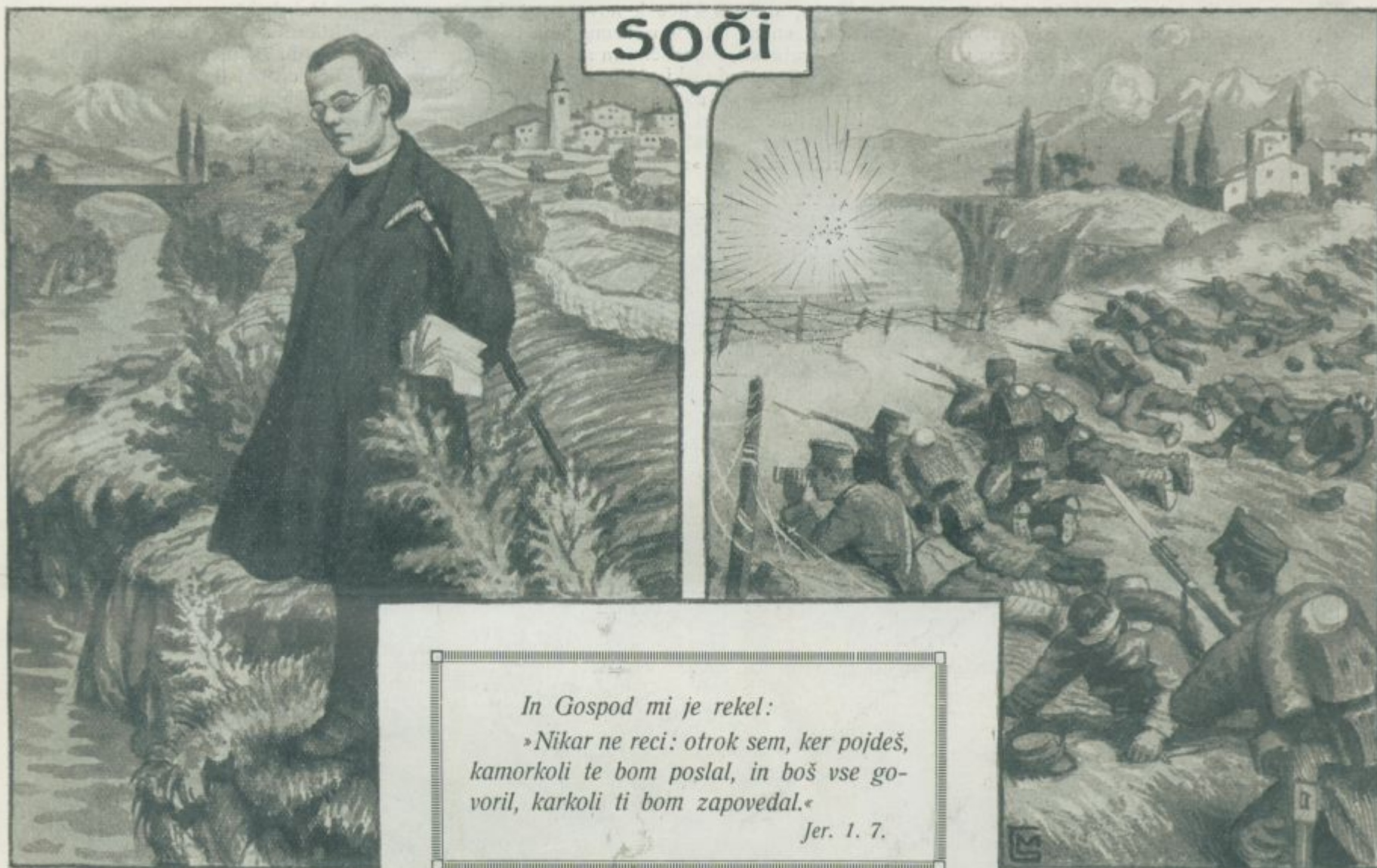

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA
KRON 8[—], ZA DIJAKE KRON 6[—]; POSA-
MEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA
NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10[—], ZA
DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13[—]

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA URED-
NIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATO-
LIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLA-
MACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO
LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 29. JULIJA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 48.

*In Gospod mi je rekel:
»Nikar ne reci: otrok sem, ker pojdeš,
kamorkoli te bom poslal, in boš vse go-
voril, karkoli ti bom zapovedal.«
Jer. 1. 7.*

Krasna si bistra hči planin,
Brdka v prirodni si lepoti,
Ko ti prozornih globočin
Nevihthe temne srd ne moti,
Krasna si, hči planin!
Tvoj tek je živ in je legak,
Ko hod deklet s planine;
In jasna si ko gorski zrak,
In glasna si, ko spev krepak
Planinske je mladine, —
Krasna si, hči planin!
Rad gledam ti v valove bodre,
Valove te zeleno-modre:
Temna zelen planinskih trav
In vedra višnjevnost višav
Lepo se v njih je zlila;
Na rosah sinjega neba,
Na rosah zelenih gora
Lepoto to si pila, —
Krasna si, hči planin!
Ti meni si predraga znanka!
Ko z gorskih prišumiš dobrav,
Od doma se mi zdiš poslanka,
Nesoča mnog mi ljub pozdrav, —

Bož sprimi te tu sred planjav! ...
Kako glasno, ljubo šumljaš,
Kako čvrsto, krepko skakljaš,
Ko sred gora še pot imaš!
A ko pridereš na ravnine,
Zakaj te živa radost mine?
Kaj trudno ležeš in počasi,
Zakaj so tožni tvoji glasi?
Težko se ločiš od hribov,
Zibelke tvojega valovja?
Mar veš, da tečeš tik grobov,
Grobov slovenskega domovja?
Obojno bol pač tu trpiš!
V tej boli tožna in počasna,
Ogromna solza se mi zdiš,
A še kot solza — krasna!
Krasna si, bistra hči planin,
Brdka v prirodni si lepoti,
Ko ti prozornih globočin
Nevihthe divje srd ne moti!
Pa, oh, siroti tebi žuga
Vihar grozan, vihar strašan;
Prihrumel z gorkega bo juža,
Divjal čez plodno bo ravan,

Ki tvoja jo napaja struga —
Gorje, da daleč ni ta dan!
Nad tabo jasen bo oblok,
Krog tebe pa svinčena toča,
In dež krvav in solz potok,
In blisk in grom, — oh, bitva vroča!
Tod sekla bridka bodo jekla,
In ti mi boš krvava tekla:
Kri naša te pojila bo,
Sovražna te kalila bo!
Takrat se spomni, bistra Soča,
Kar gorko ti srce naroča:
Kar bode shranjenih voda,
V oblakih tvojega neba,
Kar vode v tvojih bo planinah,
Kar bode v cvetnih je ravninah,
Tačas prodrvi vse na dan,
Narasti, vskipi v tok strašan!
Ne stiskaj v meje se bregov,
Srdita čez branove stopi,
Ter tujce, zemlje-lačne, vtopi
Na dno razpenjenih valov!

Simon Gregorčič.

Leto junaštva in slave.

Rumeni oglasi so viseli na zidovju in govorili zvestim in hrabrim srcem:

»Cesar, sivolasi vladar kliče!«

Takrat se je stresla Avstrija; hrabrost in srčnost junakov, odpoved in junaštvo mater in žena ji je v hipu dala novo, čisto novo lice.

»Cesar kliče!«

Kaj vse je strnjeno v teh besedah, prvi hip nismo niti umeli; danes vemo, da so te besede izkristaliziran dragulj neizmerne zvestobe, junaštva, hrabrosti, zaupanja v Boga, tihe odpovedi, svetega navdušenja, ljubezni, danes vemo, da so pomenile eno leto zmag in slav e. Četudi se je zarotil zoper nas ves svet, četudi grme topovi in prasketa morilni ogenj na vseh naših mejah, nas sovražniki niso mogli streti; še vedno so čete osrednjih držav zmagoslavne, še vedno družijo avstrijske narode neomajna vez zvestobe, ki

jo značita dve besedici: »Cesar kliče!« — Ni časa in ni prostora, da bi na dolgo in na široko razpredali dogodke slavnega leta, vse smo že tekom časa napisali; danes po enem letu moremo reči, da se svita nad Avstrijo na severu: najštevilnejši in najsilnejši sovražnik beži. Izkrvavel je v Karpatih, kjer so naše čete v obupnih bojih zdržale njegove napade. In konec bi bil pred nami v doglednosti, da ni na jugu zažgal nezvesti zaveznik novega požara. Zopet se je razlegel po naši zemlji odmev na besede sivega monarha:

»Cesar kliče!«

Vemo, da nas kliče k novi zmagi in slavi, po enem letu k novemu junaštvu, proti zavrtnosti, hinavščini in nezvestobi, kliče proti roparju, ki stega svojo omadeževano roko po naši sveti zemlji, kliče proti izdajalcem, ki je za boren judežev groš potepal v prah svetost prisege in pod grdim izrazom »sveti egoizem« neču-

veno oskrnil presvete besede božje zapovedi: »Ne ubijaj, ne kradi!«

Po enem letu stoji naš vojak ob Soči s trdnim sklepom, da se ne umakne; četudi mora dati zadnjo kapljo krvi, se ne umakne Judežu in framazonskim hujskačem. Zaupno zre na razdejano svetogorsko svetišče, zaupno zre na cesarsko zastavo, ki vihra v bojnem znamenju na jugoslovanski zemlji, z neizmerno ljubeznijo drži avstrijski Jugoslovan lastno trobojnico, prisega dosmrtno zvestobo dvoglavemu orlu ter se bori za boljšo bodočnost rodne zemlje in svojega naroda, za sijaj in moč širne države Habsburžanov.

»Cesar kliče!«

In če kliče do zadnjega sedemletnega dečka, če kliče do polslepega starčka, če kliče proti izdajalcu in roparju naša brhka dekleta in vzorne matere, pojdemo vsi, vsi za lepšo zarjo svoje domovine na branik in stražo ob Soči!

Ob izlivu Soče. Spredaj stari grad Devin, v ozadju Tržič, za njim se bleste Julijske Alpe. Čisto zgoraj na levi se beli Oglej.

Plat zvona.

Spisal Leonid Andrejev, priredil Matevž Klinar.

1.

Ono vroče, nesrečno poletje je vse gorelo. Gorela so mesta, trgi, vasi; — polje in gozdovi jih niso več varovali; brez obrambe, pokorno so plameneli gozdovi, kakor rdeč prt se je razlezel plamen po suhih travnikih. Podnevu se je solnce krvavordeče skrivalo za ščemečim dimom, ponoči so lizali proti nebu na vseh štirih straneh sveta nemi zublji, molče plesali divji ples, po zemlji so se plazile

čudne, nemirne senče ljudi in dreves kakor pošasti. Psi niso več lajali in bevskali v pozdrav, temuč so tožeče tulili, zavijali ali pa temno molčali in se trdovratno stiskali v svojih kočicah. In ljudje — kakor psi — so gledali drug drugega s hudobnimi in prestrašenimi očmi ter govorili glasno, grožeče o požigih in o pošastno našemljenih požigalcih. V oddaljeni vasi so ubili moža, ker ni vedel povedati, odkod in kam ga pelje pot, potem so pa ženske jokale in tarnale nad mrličem ter obžalovale njegovo belo brado, ki se je sprijela v strjeni krvi.

Ono vroče, nesrečno poletje sem živel na deželi, na posestvu, kjer je bilo mnogo starih in mladih žensk. Podnevi smo delali, klepetali in malo mislili na razklenjeni ogenj; ko se je bližala noč, nas pa je prevzela groza. Gospodar se je večkrat peljal v mesto; potem nismo cele noči nič spali in smo obšli — patrolja polna strahu in groze — ves dvor ter povsod stikali za požigalci. Tiščali smo se drug drugega in nismo drugače govorili kakor šepetaje . . . kot tuje grmade so se dvigala poslopja pred nami. Tuja in nepoznana so se nam zdela, kakor da bi jih mi

ne bili nikdar videli... in tako malo trpežna, tako brez brambe čakajoča na uničujoči ogenj, tako pripravljena ga sprejeti. Nekoč — se je v razpoki v zidu zablestelo nekaj svetlega... Bilo je nebo; — mislili smo, da je ogenj, ženske so kriknile in planile k meni — pod moje varstvo, varstvo slabotnega dečka...

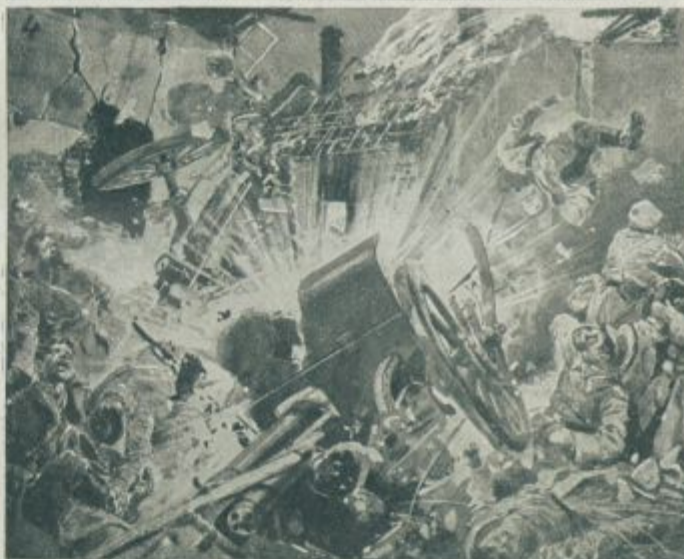
... Jaz pa — jaz sem vsled samega strahu nehal dihati in se nisem mogel ganiti z mesta...

Včasih sem v noči vstal s svoje vroče, razrite postelje in splezal skozi okno na vrt. Bil je star, mogočen vrt, ki je divjanju največjega viharja odgovarjal samo z prikritim mrmranjem; drugače je bila v njem na tleh mrtvaška tišina, v vrhovih nerazložno šumljanje in šelestenje... kakor daljno pritajeno šepetanje. Kot bi sramežljivo bežal pred nekom, ki mi je za petami in mi hoče pogledati čez ramo v obraz, sem se plazil do konca vrta, kjer je stal na visokem nasipu pleten plot; onkraj plotu so se razprostirala polja, gozdovi in v temo zavite vasi. Visoke, mračno molčeče lipe so se mi umikale ob poti, med njihovimi debelimi črnimi vejami, med listjem, med luknjami v plotu sem ugledal nekaj neznankega in nenavadnega. Ozrl sem se proti nebu; moje srce je plalo v nemirni slutnji, moja kolena so se nehote zašibila: nebo ni bilo ono pomirjajočemetno nebo navadne noči, ne — nad menoj je bilo krvavo-rožnato nebo, ki ga nisem še videl, ne podnevi ne ponoči... Mogočne lipe so stale

resno in molče in čakale, kakor ljudje, v strašnem pričakovanju, nenaravno-rožnato je žarelo nebo, krvavordeče so plameneli siji goreče zemlje. Včasih so se polagoma dvignili valujoči stebri in izginili v mirno plapolajočih višinah. Vsepovsod smrtna, duhomorna tišina, tišina, tišina, v njej tesnoplaho pričakovanje lip in poslopja...

2.

Bila je noč, dremal sem nemirno, ko je udaril na moje uho top, raztrgan glas, kakor bi prihajal izpod poda: rinil je v uho in se strdil v možganih kakor okrogel, trd kremen. Takoj nato je prišel drugi, ravnotako top, težak, kratek: glava me

Ruski porazi v Galiciji in na Rusko-Poljskem. 1. Naša konjenica odbija napade kozakov. — 2. Naša pehota pri naskoku na Krasnik. — 3. Naši huzarji uničijo veliko sovražnikovo premoč. — Strel našega 30.5 možnarja v rusko baterijo.

PODLISTEK

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha. (Dalje.)

Po dolgem, mučnem premolku je Mabel vstala, oblekla janko in si pritrdila klobuk. Oče jo je proseče gledal; ona ni hotela opaziti. Slednjič je dejal:

»Glej, Mab. Daj mi možnost zadevo med teboj in Bobom zopet urediti. Dovolj mi toliko časa, da prepustim stvar detektivu. Preiskati ukažem celo Irsko in ti ga pripeljem.«

»Meni? Oh, tega ni treba,« je odvrnila. »Ta odlomek mojega življenja je za vedno zaključen, če hočeš imeti Maxwella nazaj, porabi vsa sredstva, ki so ti na razpolago. Mene se stvar ne tiče. Sploh se težko kdaj snideva.«

»Ti si nevhvaležna stvar,« je kričal major zopet besneč. »Ne ti in ne oni potepuh, pri Bogu, da ne dobita od mene niti vinarja.«

»Si boš pa zopet premislil, oče,« je odvrnila. »Še vesel boš enkrat, če boš mogel besedo vzeti nazaj, kajti uvidel boš svojo krivičnost.«

»Svojo krivičnost? Ne! Jaz se ne motim. Človek, ki drugemu ljubezen njegove neveste takorekoč ukrade in nima poguma, da bi prišel predme in obrazložil svoje namene, tak je zaničevanja vreden človek, in četudi bi imel red hlačnih trakov.«

»Ker se gospod Outram že prej ni za to brigal in zapravljal tvoje dobro mnenje, te tudi odslej ne bo nadlegoval s svojo navzočnostjo,« je dejala Mabel in odšla iz sobe.

»Če bi to storil, ukažem hlapcu, da ga vrže na cesto!« je kričal major. »In še eno in zadnjo besedo!«

Toda Mabel je bila že zunaj. Slišal jo je, kako je zaloputnila vrata v veži, a ji ni mogel slediti.

Drugi dan se je dogovoril z nekim dublinskim detektivom, podal mu natančen opis gospoda Maxwella in mu naročil, naj ga privede, naj stane, kar hoče.

IX. Poklican nazaj.

Ko je gospod Maxwell stopil iz kočice, se je bila že zgrnila noč, dež je lil v curkih kot uvod v deževno noč. Samotni popotnik je težko našel pot k deželni cesti; zdelo se je, da se cepi v tisoč stranskih poti, po katerih bi lahko zašel. Slednjič je čutil, da je pod nogami gladka pot, manjkalo je debelo kamenje; vedel je, da je na pravi poti, ter je pogumno korakal proti domu. Toda srce mu je bilo težko, polasčal se ga nenavaden strah, in parkrat se je že hotel vrniti, da bi dal knjigo nazaj. »Kaj mi bo koristila knjiga, ko pač zapustim ta neprijetni kraj?« Toda misel na trud, ki bi ga imel, če bi se vrnil na poti, ki je bila posuta z velikimi kamni, in strah, da bi moral obnoviti nevarno znanje, sta odločila: šel je po gorski cesti navzdol, ne brigaje se za drobni dež, ki mu je močil obleko.

»Bam! Bam! Bam!«

»Molči!« sem ga prosil.

Oni se je smehljaj, pel, majal z glavo in v njegovih osteklenelih očeh je iznova vzplamenel in se zrcalil divji požar. Strašnejši od požara je bil on sam, blazen človek, žrtev ognja. Ko se je stolp nagnil in so zvonovi zropotali na tla, v ogenj, sem zbežal, za menoj je drvel norec in pel z enakomernim glasom kakor odmev zvonov:

»Bam! Bam! Bam!«

† Franc Malis,

rojen v občini Polzela, je služil kot desetnik pri 26. domobranskem pešpolku

ter je bil poslan začetkom mobilizacije v boj proti Srbiji, kjer je bil zadet od srbske kroglice v prsi; počiva v obližju Milanovca v hladnem gozdiču. Bil je krojač po poklicu ter zapušča ženo in tri otroke.

Nepozabnemu junaku časten spomin!

† Martin Hrovat,

rojen v Gornjih Grušovljah, občina Št. Peter, Savinjska dolina. Izučil se je trgovine v znani Kartinovi hiši v Št. Juriju ob južni železnici. Prevzel je od očeta Jurija gostilno s posestvom, se oženil s pridno Franico Četinovo ter si je ustanovil malo trgovino. Bil je vojak četovodja pri 7. lovskem bataljonu ter je ob razglasu mobilizacije bil takoj odposlan na severno bojišče, kjer se je nad pet mesecev junaško boril za domovino, nakar ga je zadela ruska krogla v nogo. Zdravil se je v bol-

Bolni vojak pred zdravnikom na bojišču.

Z zapadnega bojišča. Francozki lovci streljajo na nemške zdravnike in sanitetne pse.

nišnici v Pešti na Ogrskem ter je poročal svoji ženi, da je rana že skoraj zaceljena. Kmalu za tem je prišlo poročilo, da je podlegel, dasi orjak po postavi, legarju. Pokopan je v Pešti na splošnem pokopališču.

Nepozaben nam je prizor ob slovesu, ko mu je žena podala na voz leto starega sinka. Pritisnil ga je na srce, se vzravnal ter z močnim glasom zapel:

»Žena, tvoja roka
skrbi za otroka,
če me več nazaj ne bo!«

† Peter Čuden,

sin bivšega graščinskega oskrbnika v Novem kloštru, je služil pri 87. pešpolku ter je bil ob pričetku mobilizacije poslan na severno bojišče, kjer se je udeležil bojev pri Grodeku. Vkljub strahovitim bojem je ostal nad šest mesecev čil in zdrav, dokler ga ni meseca februarja pobral legar. Bil je izbreren pevec ter je pri od-

hom, hladni, samozavestni nastop proti sovražnim izvršiteljem postave kakor tudi proti policiji sta očitno razodevala, da pripada višjim stanovom; kar se pa tiče njegovega stanu in preteklosti, so bili v nejasnosti kakor prej.

»Vraga, to ni dezertler; sicer bi ne bil tako nastopil proti rdečehlačnežem. Tudi s tiralnico ga ne zasledujejo,« je dejal Pierry, ki se je svojega obnašanja od preteklega večera zelo sramoval.

»Dal Bog, da bi imeli več takšnih v deželi,« je rekel drugi občudovalec. »Rdečehlačneži in eksekutorji bi imeli pravega tiča pred seboj. Kako so se tresli pred njim! Nam bi bili vrgli okove na roke, preden bi bili zinili bob!«

»To je res,« je menil tretji. »Zdaj bi bil že sedel na vozu in nocoj v zaporu v Tralee-u, če bi se ne bil držal v precejšnji daljavi od voza.«

A vse te pohvale niso nič vplivale na gospoda Maxwella; napravil je bil trden sklep, da svojo namero enkrat za vselej opusti. Čutil je čudno mraženje, ki se je menjavalo z vročino; mislil je, da se vrača

revmatična mrzlica, ki ga je bila že dvakrat napadla.

»Tu oboleti,« si je mislil. »Moj Bog, kako strašna misel! Svojo prismojeno idejo moram opustiti in skrbeti, da odidem.«

Počakal je, da so se razšli fantje, ki so bili prišli od sosednjih najemnikov na pomoč. Šele po obedu je naznanil dobrim ljudem svoj sklep. V resnici jim je bilo žal; s svojo mirnostjo in prijaznostjo si je bil pridobil njih srca, da so ga smatrali za svojega. In sedaj, ko se je zbralo nad njimi toliko težkega gorja, je prišla še ločitev. Vdali so se z občutkom, da pomeni to zanje uničenje vseh nad. O nečem so se vendar hoteli še odkrito pogovoriti. Gospod Maxwell ni bil pokazal ne v besedah, ne nikdar v dejanju najmanjše sence jeze ali nespoštovanja pred njimi. Zato jim je bilo močno žal, da je žaljen v domači hiši in po domačem sinu. Res se je to zgodilo v pijanosti, a to ni nič opravičevalo.

»V dnu srca nam je žal,« je dejal stavec, »ker Vas izgubimo. Pri Vas smo videli in slišali samo dobro in mislili smo, da se ne boste zmenili za nepremišljene besede,

ki jih je rabil nespametni Pierry v pijanosti.«

»Zagotavljam Vas,« je dejal gospod Maxwell, »da ni nič vplivalo na moj sklep, kar je dejal Pierry. Toda jaz vidim, da sem storil pogrešek, ki ga moram nujno popraviti.«

Pierry, ki se je zelo kesal, je bil odšel na volje; hotel se je sniti z gospodom Maxwellom in se na samem opravičiti; v navzočnosti drugih bi mu ne bilo tega mogoče.

»Če so kaj rekli fantje, ki so bili pri Mike Ahernu, tudi tega ne smete zameriti,« je nadaljeval stavec. »Mladi fantje niti polovico ne razumejo, kaj blebečejo.«

Starka, ki je bila vsa žalostna, se je hudovala in jezila nad njimi:

»Le verujte, Driscoll že naleti na pravega. Za nič drugega ni kakor za pretep.«

»Vi me čisto napačno razumete,« jih je miril Maxwell, ki se je bal, da bi njegovo odpotovanje utegnulo imeti slabe posledice. »Te majhne neprijetnosti niso prav nič vplivale na moj sklep. Storil sem težak pogrešek in moram ga prej ko slej popraviti.«

(Dalje.)

Franc Malis,
padel na juž. bojišču.

Martin Hrovat,
umrl v Pešti.

Peter Čuden,
umrl v Galiciji.

Anton Perné,
padel v Bukovini.

Jurij Ušlakar,
padel v Galiciji.

Jožef Gomizelj,
umrl v Krakovu.

hodu zapel za slovo dokaj genljivih pesmic.

Bodi mu tuja zemljica lahka!

† Jožef Gomizelj

z Ustja pri Vipavi je služil pri 55. pešpolku; k vojakom je odšel šele 15. marca 1915. Bil je vzoren mladenič, kakršnih je malo, in vrl član tukajšnjega »Kat. slov. izobr. društva«. Vesel in vdan v voljo božjo je bil odrinil začetkom maja v Galicijo in je bil 16. junija nevarno ranjen v

Teško jim je bilo slovo od rodne grude, kjer so v najlepši slogi preživeli toliko lepih dni. Vpričo predobre matere so si dali obljubo, da bodo z bratsko ljubeznijo preskrbovali onega, ki bi se morda vrnil iz vojske pohabljen, nesposoben za delo.

Prva usodna vest je došla s srbskega bojišča. Dne 29. oktobra 1914. je padel kadet Anton na Jagodnji planini. Glasnik se ga je spomnil in je tudi v 12. številki prinesel njegovo sliko.

Meseca marca je prišlo od najstarejšega brata, ki je služil kot sanitejec pri 27. pešpolku poročilo, da je bil na sv. Štefana dan od Rusov ujet. Daleč v Garadu na Sarapolu hrepeni po trenutku, ko se bo zopet snidel z domačimi. Janez, že dvakrat težko ranjen, se je pred kratkim vrnil zopet k svojemu polku »Kranjskim Janezom«.

Peter, artiljerist, za svojo hrabrost že odlikovan, se je udeležil zimskih bojev v Karpatih, čaka sedaj na Dunaju, da ga odpokličejo proti Italijanu, katerega bo pomagal, kakor sam pravi, pognati s svojim topom čez mejo. —

15. marca je bil vpoklican peti brat, sredi aprila je odrinil najmlajši.

Čuvaj in hrabri jih dobri Bog in jih zopet privedi v naročje ljubeče matere!

☉ Darujte za „Rdeči križ“! ☉

Dva junaka izpod Storžca padla na severnem bojišču.

Mala trsteniška fara, ki je poslala cvet in jedro svojih mladeničev in mož pod orožje v obrambo skupne domovine, žaluje do sedaj že za 6 padlimi sinovi. Dvema med njimi v spomin te vrstice.

† Anton Perné,

lovec 7. poljskega lovskega bataljona.

Pokojni Karunov Tone s Povlja je bil nenavadno prikupen mladenič. Svojim staršem prisrčno vdan, bogoljuben, zgleden ud Marijine družbe in pri vsem tem vesel in prijazen. Kdor ga je poznal, ga je rad imel. S težkim srcem, a vendar pogumno se je ločil meseca avgusta preteklega leta od doma in v začetku novembra je bil že na bojišču. Nad pol leta je srečno kljuboval vsem težavam. Svojim staršem je pisal: »Nič tako ne žalujte, kaj pa je, če padem, saj sem pripravljen.« Kar je slutil, se je zgodilo: 16. maja 1915. ga je zadela sovražna krogla pri Kolomeji v glavo in mu ugasila mlado življenje.

† Juri Ušlakar,

infanterist 17. pešpolka.

Ušlakarjev Juri je bil po zunanje pravi gorenjski korenjak; s svojim vedenjem je čast delal svojim vrstnikom. Bil je tudi ud Marijine družbe. Doma priljubljen, si je brž pridobil tudi srca svojih tovarišev na bojišču. Njegov zemeljski boj ni dolgo trajal. Že 23. oktobra 1914. mu je priletela smrtonosna svinčenka v glavo pri Volczi dolni v Galiciji.

Za obema junakoma, ki počivata v daljni, s krvjo napojeni Galiciji, je teklo doma mnogo bridkih solza.

Bratje Resman.

Janez; Peter; † Anton; Jožef; Alojzij; Andrej.

hrbet in trebuh. V bolnišnici v Krakovem je trpel neznosne bolečine, a vdano in potrpežljivo, dokler ga ni po njegovi srčni želji rešila smrt 30. junija. Za njim zelo žalujejo starši in sestre, posebno, ker je bil edini sin, žalujejo pa tudi vsi njegovi znanci. Ne boš se, dragi Jože, več vrnil v to domovino, a upamo, da Te je Marija, katero si tako častil, popeljala v boljšo domovino, kjer ni več solza in vojska. Le spavaj mirno v gališki zemlji, katero si močil s krvjo, ne pozabimo Te nikdar!

Šest bratov - vojakov.

Mnogohrabri junakov je že dala naša slovenska domovina presvetlemu cesarju. Ni je skoraj družine, ki bi ne imela koča v vojski.

Iz rodbine Resman v Begunjah na Gorenjskem je vseh šest bratov v vojaški službi. Za časa mobilizacije so na prvi cesarjev klic zapustili trije starejši bratje: Jožef, Janez in Anton domačo hišo. Četrti, Peter, je pa bil itak že v aktivni službi,

Velikanski nemški avtomobil z generalnim štabom.

PO SVETU

Svetovna vojska.

Na severu se je pričelo novo prodiranje zmagovitih zavezniških čet. Prvi sunek se je izvršil z boji ob Dnjestru, kjer se zmagoslavno bori naš tretji kôr, nato se pritisnile naše čete pri Krasniku in istočasno se je zgnil Hindenburg severno od Varšave. V tem napadu so Rusi izpraznili Prazsnisz, jugovzhodno je prodril feldmaršal Mackensen na črti Krasnostav-Sokal. Zavezniškim četam je v prvih dneh ostalo v rokah 34.000 mož, 26 topov in 61 strojnih pušk. V ljutih bojih so avstro-ogrski polki zavzeli Radom. Nemci so vrgli rusko premoč iz postojank pri

na naše postojanke. Samo na ozek odsek pri Podgori je drvilo deset italijanskih polkov, ki so bile po brezprimernih izgubah odbiti. S kakšno železno vztrajnostjo, hrabrostjo in izurjenostjo, s kakšnim brezprimernim junaštvom in zaničevanjem smrti se morajo boriti naše čete, da jim je mogoče odbijati tako silne navale grdega sovražnika! Neizmerne morajo biti izgube laških množic, ki jih kosi naš ogenj tik pred svojimi postojankami. Značilno je, kako vpliva nanje odpor naših mirnih, treznih, izkušenih borilcev je to, da laški vojaki iščejo pred napadom poguma v vinu, da vrve pijani, v omotici in brez jasne zavesti v smrt.

Morilni boji na Francozskem se nadaljujejo z ljuto vztrajnostjo vedno na istem mestu. Znatne uspehe imajo Nemci v Argonih, kjer je število ujetnikov zraslo čez

Za fronto.

Avtomobil je drčal po cesti skozi neskončno temino. Polja na levo, polja na desno. Ravna tla, kakor daleč je neslo oko. Zvezde nad menoj in tihota krog mene. Včeraj še smo tukaj stali, včeraj je tu divjal bojni krik. Samo tu in tam sveži griček in križ na njem, je spominjal na to: tako izgleda včeraj danes.

Ali ni bilo tako, kot da bi mi prihajalo lahko ječanje na uho? Ali ne leži kdo nekje, ki so ga prezrli in pozabili? Strahovito, s črnimi, dolgimi peruti, je zletela tropa vran pred nami.

Mislil sem, da vidim roko, roko s krčevito stisnjenimi prsti, ki se dviga visoko; mislil sem ustaviti in pogledati, ko so zaplale luči nasproti.

Vozovi so stali naokoli, kmetje s svojimi kmečkimi vozovi; na njih vojaki z belimi obvezami okrog rok, nog, glav, teles. Cela četa ranjencev. Moštvo in oficirji. Sedeči, stoka-joči. Srečni so ležali. Kako to dobro dé. Nebeško, na mehki plahti razpoložiti svoje ude. Pod šupo, zraven poslopja, v katerem je bila nastanjena zasilna bolnišnica, jih je ležalo deset, dvanajst na nosilnicah. Krasno, ti imajo streho nad glavo! Ne-popisno, ti so bili očiščeni, umiti! Kako mora to biti dobro!

Stopil sem v ambulanco sobo. Vse se je svetilo in blestelo. Svetilka-acetilenka je tako svetlo gorela, da me je bolelo v očeh, ko sem stopil iz teme. V belih haljah so stali zdravniki. Trije po številu. Močno je dišalo po raznih razkuževalnih sredstvih, po etru, po kloroformu. V kuhlalnem aparatu je vrelo; v njem sopo vsaki operaciji očistili orodje. Enolično šumenje in kipenje. To omami in zamegli... Neko čudno-

teško ozračje je v prostoru, ki tira v nezavest. Nekaj do skrajnosti odločnega, krčevitega...

Zdravnikom so se napenjale žile na sencih. Gledali so me začudeni, kot bajno bitje. Potem so se obrnili proč. Ne smejo se pustiti motiti. Delajo od štirih zjutraj do zdaj, poldvanajstih ponoči, vedno isto, vedno isti gibljaji: čistiti, rezati, obvezovati. 2115. ranjenec leži na mizi. Zdravniki me niso videli. Ne smejo ne jesti, ne govoriti, ne zviti cigarete. Ena sekunda miru, da se zavejo in izgubili bi zavest in moč, zlomilo bi jih na kup. Delajo kot v sanjah. Dobro delo!

Kot spomin na padle junake

je založila „Katoliška tiskarna“ krasne spomenice (diplome) v obliki 40×56 cm. Rizba je urejena tako, da se uvrsti lahko kratko besedilo, kakor tudi mala doprsna slika padlega. Spomenice so originalno delo domačega umetnika in naj bi krasile sleherni slovenski dom padlega junaka. Cena 1 K po pošti K 1.20.

Možje ene albanske rodbine pripravljeni za odhod na boj.

Ilzanki. Na severu so zasedli važno luko Vindavo, prodrli so črte Ostrolenka — Novo-Georgjevsk, avstrijske čete so isti dan udrle čez Bug pri Sokalu. Obroč proti Varšavi se vedno bolj oži. Rusi so bili v prvem sunku naših čet po ljutem odporu težko poraženi. Število ujetnikov je naraslo čez 60.000 mož. Na severu korakajo Nemci proti Rigi, ljuto napadajo utrjeno črto ob Narevi, kjer so že zavzeli par opiralšč. Južno od Varšave se nadaljujejo napadi proti Holmu in Ljubljini. Če Rusi ne zbero zadnjih svojih sil, bodo v kratkem padale granate na zahodno trdnjavsko ozemlje Varšave in Ivangoroda.

Na Goriškem so se mali začetni napadi razvili v novo strašno bitko. Torišče bojev je goriško območje od Sabotina do Kalvarije ter Doberdobska planota. Po hudih artiljerijskih bojih, kjer so imeli naši možnarji znatne uspehe, je začela napadati pehota. Sovražniku se je bilo celo posrečilo, da je zavzel v ljutih napadih goro Sv. Mihaela pri Zdravščini; generalni major Boog jo je spet iztrgal. Italijani se v ale v zaporednih napadih, v silnih množicah

7.000. Angleški (napad pri Ypernu se je izjalovil, pri Bapaume se je morel spustiti na zemljo francoski letalec. Na mesto Kolmar je metalo sovražno zračno brodovje bombe, nemški letalci so obmetovali francoske čete pri Geradmerju.

Spomin na bitko pri Visu Italijanom kot slaba vest ni dal miru, napadli so našo obal dan pred obletnico zmage pri Visu. Petdeseti dan (20. julij 1915.) jim bo ravnotako v spominu kakor prvi dan (dan zmage 20. julij 1866.). Njih »slavni« pohod je bil naperjen proti neutrenjim krajem. Obstreljevali so kolodvor v Gružu in višine pri Cavtatu. Veliko brodovje, ki je obstojalo iz 8 križark in 12 torpedovk je premagal duh Tegethofov v prikazni treh podmorskih čolnov. »Slavni« napad se je izpremenil v hiter beg. Na dno morja je moral laški križar, »Giuseppe Garibaldi«, ki ga je torpediral naš podmorski čoin. Trdno upamo, da je uničenje ladje s tem osvoženim imenom, porok in jamstvo, da bo zanaprej moralo vse, kar se bori v Garibaldijevem duhu, podleči našemu orožju.

DOGODBE

Izdatno sredstvo. Pomladi leta 1848. je moral knez Metternich bežati z Dunaja. V nekem provincijalnem mestecu se je raznesla vest, da stanuje minister v tamošnjem hotelu. Takoj se je nabrala množica, ki je hotela napasti begunca. Nič ni pomagalo, ne opomini županovi, ne policija; ljudstvo je drlo vkup. Končno je vendar padla nekemu občinskemu očetu zelo originalna, a srečna misel v glavo. Poslali so mestnega slugo s puščico, da bi pobiral miloščino za občinske reveže; v hipu se je množica razkropila na vse kraje.

Dober pripomoček. Nekega dne je obiskal župnik imovito hišo in pri odhodu posegel v srebrni škropilnik pri vratih, a videl, da je čisto suh, in da ta sicer pobožna družina ne čišča dovolj blagoslovljene vode. Zaraditega hoče posvariti, toda tako, da da ne bi nikogar žalilo in vendar pomagalo. Skriva denar v posodico. Ko čez nekaj tednov zopet obiše to družino, se prepriča, da njegov denar še mirno počiva v prazni posodici. Ko to pot odhaja, se hoče prav slovesno pokrižati z blagoslovljeno vodo, a ker je ne najde, reče: »Glejte, pri vas imate deklo, ki ni tatica, pa tudi ne svetnica; ta vam ne krade, kajti že pred tedni sem položil ta-le denar tu sem in še zdaj je notri, a tudi blagoslovljene vode ne rabi, ker sicer bi morala že davno denar najti.« To je bilo dovolj jasno, in zdaj se prične izgovarjanje in opravičevanje skoro kakor v raji po prvem grehu: gospod očita gospe, gospa krega deklo, dekla zvrča na hčerko. Pomagalo pa je, in gospod župnik ni nikdar več našel srebrne posodice prazne, še druge družine so si poskrbele blagoslovljene vode, da bi jih župnik ne pripravil v enako sramoto in zadrego.

Prostodušnost. Friderik Veliki je rad videl, če je vsakdo, ki je govoril z njim, povedal svoje mnenje naravnost odkritosrčno in brez ovinkov. Izročil je orožniški polk generalu Katzlerju in mu dejal: »Ljubi moj Katzler, poverjam Vam poveljstvo čez polk, ker moram imeti nekoga, ki ni tako galanten, kot drugi oficirji.

»No,« je odvrnil Katzler, »potemtakem je Vaše Veličanstvo zelo dobro izbralo, kajti, pri Bogu, jaz sem tako neotesan, da si bom moral najeti plesalnega mojstra, preden se sploh pokažem v Berlin.«

Po preteku par mesecev ga je kralj vprašal:

»Kako ste kaj zadovoljni s častniki?«

»Zelo, Veličanstvo!«

»Toda, Katzler, to so sami zaspanci.«

»Mogoče popoldne, Veličanstvo,« je od-

vrnil general. »Pri vajah in pri paradi so izborni oficirji; drugo naju nič ne briga. Stori, kar ukažem, in kadar bo treba, bodo gotovo jezdili z meno, kamor jih popeljem; več ne moreva zahtevati ne Vi, ne jaz.«

Odgovor je kralju sicer ugajal, vendar ga je nekoliko pogrelo. Obrnil se je in dejal:

»Jutri si bom ogledal, kaj znajo; ob devetih mora stati polk na vežbališču.« —

General je drugo jutro zbral častnike in dejal:

»Gospodje! Včeraj mi je kralj to in to omenil in jaz sem mu to odgovoril. Povejte

»Glejte, Veličanstvo! Tu je napisano Vaše včerajšnje povelje in ura je toliko; lahko bi spali še najmanj dvajset minut.«

Kralj je napravil kisel obraz, a se takoj nasmehnil in ukazal, naj polk tvori eskadron, vode, naskakuje itd. Pri tem je venomer govoril proti polku, da bi ga zmedel. Toda niti moštvo, niti častniki niso prišli v zadrego. Po vaji je dejal kralj: »Polk se je držal brezprimerno dobro, moj ljubi Katzler!«

»Jaz ne bi trdil,« je odvrnil general. »Eskadron polkovnika Golza se je pustil nekoliko motiti.«

Žetev v Galiciji. Rus: »Ravno lepo je začelo zoreti; pripravili smo se, da pospravimo, pa je spak prinesel strašilo med pšenico. Bežimo!«

moštvo, da se mora tako vesti, kakor bi kralja ne bilo zraven. Paziti morajo samo na moje povelje.«

Kralj je bil prvi na vežbališču, nato je prikorakal polk. Friderik bi ga bil rad spravil v zadrego, zato se je začel hudovati radi njih počasnosti in dejal:

»Gospodje se pa gotovo niso naspali.«

General je spodbodel konja, potegnil iz levega žepa uro, iz drugega pa tablico in odvrnil:

»Tega sem jaz kriv,« je prijazno dejal kralj, »pač ni treba biti hud.«

»Ej,« je menil general. »Moštvo bi bilo moralo biti tako pametno, da bi se za Vas ne brigalo; pri vajah in v cerkvi mora in sme govoriti samo eden.«

Pastor in obmejni grof. V neki vasi je bil pastor, ki je neusmiljeno zmerjal na prižnici bližnjega grofa. Ko je ta to izvedel, se je peljal njemu in svojim ljudem ukazal toliko časa ostati na vozu, dokler se ne vrne, četudi bi

slišali krik iz hiše. Pastor ga je prijazno sprejel, grof pa ni sedel, temuč potegnili bič in začel pastora pretepati. Ta pa je bil močan človek, zabava se je obrnila. Iztrgal je grofu bič in ga začel prati in stepati prah z nje: »Če je tako, gospod grof, Vam moram pokazati, da sem jaz gospodar v svoji hiši!« Grof je vpil, služabniki pa niso prišli, ker jim je ukazal čakati, dokler se ne vrne, četudi bo v hiši krik. Nazadnje je pastor vrgel grofa skozi vrata in takoj prosil za premeščenje, ker se je bal, da bi se grof ne maščeval.

ZDRAVSTVO

Strupenost našega potu. Psu so vcepili človeškega potu in poginil je. Perilo, ki je večkrat prepoteno in ni hitro izprano, se raztrže hitro — pot ga izje, posebno če je bil pot bolniški. Ako se poti glava, pogostoma oslabe in izpadejo lasje, če se večkrat ne umivaš. Poteče se roke in noge, tudi celo telo, oslabe, koža postane mehka, razjedena. Človek, ki se mu pote noge, raztrže dvakrat toliko obuvala kakor drugi; rokavice na potnih rokah se tržejo in sekajo. Ako oblečeš svojo lastno potno obleko ali perilo, boš kmalu čutil, da ti ni prav dobro, ako oblečeš potno obleko drugega, se lahko naležeš njegove bolezni. Kako nevarne so postelje, pernice in blazine, ki se napijejo potu in vzduha človekovega in ne pridejo redno na zrak in na sonce. Posebno po prenočiščih, kjer spi danes bolni, jutri za njim zdravi in prinese bolezen, a ne vé odkod. Bila je gospa, kateri so se posmehovali, ker je nosila na potovanjih vselej svoje posteljno perilo s seboj, pa bi bilo dobro, da bi jo posnemah v tem vsak popotnik. Posebno sedanjí čas! Kako strupen je človeški pot, priča govorica, da so izdelavali iz potu in pen obešenega človeka hudi strup »Aqua Tophana«. Govorica o takem strupu je še živa med našim ljudstvom. Pot, ki se izlije v bolezní, po kopeli, po napornem delu, je strupenejši od potu, ki prihaja kar tako od vročine; najstrupenejši pa je pot, ki pokrije telo vsled strahu ali jeze in mrtvaški pot. Hud pot ima tudi svoj hudi duh. Pri vsaki bolezni in od vsakega človeka ima pot svoj lasten duh. Pot udnične diši po kislem, po hudem prehladu diši pot jedko, pri žolčnih in črevesnih boleznih diši po gnilem.

[Srečni Emanuel: »Pravi užitek je čitati vojna poročila naših časopisov...«

Pot diši tudi po jedilih in zdravilih, ki jih uživamo, pot ljudi, ki se ne umivajo po životu in se ne kopljejo, diši naravnost zagatno. Prepotena obleka, pokrivalo, obutev so torej nezdravi. Prepoten klobuk je pogostoma kriv

D' Annunzio: »Zdi se mi, da je na našem bojišču slabo vreme.«

Kralj: »Da, dež pada! Držite, gospod poročnik, bolje dežnik, da me kaj ne zadene.«

izpadanja las, treba je torej oprati klobuk večkrat od znotraj in dati vanj novo usnje in podlogo. Od potu mokro perilo sleci kakor hitro mogoče in, če mogoče, ga vrzi v vodo, ako ne, zavij skrbno, da ne pride v dotiko z drugimi predmeti. Potne nogavice in čizme ne imej ne v spalnici, ne v kuhinji, od tistega duha se dobi hud, dolgotrajen nahod. Kdor se poti v noge, naj hodi dosti bos, naj si koplje noge v želodovi izkuhi in utira z jagodino tinkturo. Kdor se poti pogostoma po životu, naj se umiva ves z mrzlo vodo in utere zatem z rožnim ali jabolčnim kisom. Život je treba tudi ukrepiti z uživanjem medu, ovsenih jedi, mleka in slada.

GOSPODINJA

Bučna juha. Navadno bučo olupí in razreži, pristavi v vodi, deni malo kumine, žlico paradiznikove mezge in listek muškata. Ko je kuhana, posoli, naredi rjavo prežganje, zabeli in okisaj. Zraven daj ajdove žgančke. — Ali odlij vodo in zalij z mlekom, zmečkaj buče, pretlači skozi sito, zabeli z bledim prežganjem in posoli, osladi po potrebi, primeti dva rumenjaka in zlij na opečen kruh.

Jabolka s piškoti. Razreži sočna jabolka, pari jih na sladkorju in pretlači skozi cedilo ali sito. Namaži modlo s sirovim maslom, kosček masla raztopi in zavri. V to maslo namakaj piškote ali tenke rezine maslenega kruha, obloži modlo s tem, deni v sredo ja-

bolka, pokrij s piškoti in speci. Vročina v pečici ne sme biti prehuda. Ko je pečeno, iztresi in namaži na vrhu s sadno mezgo.

Korenje z jabolki. Ostrži in razreži 500 gramov rumenega korenja na podolgovate kosčke, olupí in razreži 500 gramov kislih jabolk na ploščice. Jabolka zalij z mrzlo vodo in kuhaj eno uro, odlij sok in kuhaj korenje z jabolki, dokler se ne zmešči, deni pest sladkorja in limonino lupinico, kuhaj še četrt ure in daj na mizo. Je zdrava jed za vsakega bolnika.

Testo za rezance je bolj gladko, če zamesiš z mlačno vodo.

Dober lep za muhe. V prsteni posodi raztopi in zmešaj 150 g kolofonije, 100 g lanenega olja in 10 g voska. Posodo postavi na ožgel ognjišča, pri zaprti luknji. Ko se je ohladilo, kar potrebuje več ur, namaži lep na papir. Najboljši je, če je tako gost, da se vleče od žlice.

DROBIŽ

Prisega pri Kitajcih. Kitajec se sodnije zelo boji, najbrž raditega, ker se njegovi sodniki radi puste podkupiti. Čudna je kitajska prisega pred tujim sodiščem. Priči pokažejo s kitajščino popisan papir, mu ga prečitajo in potem zažgo na sveči. Kitajec se mora skloniti nad goreči papir in pri tem priseči, da je vse, kar je govoril, resnica, resnica, čista in sveta resnica, in če ni resnično njegovo izvajanje, naj živ zgori, kakor je zgorel sveti zvitek pred njim.

Rojaki, zahtevajte povsod le domače razglednice „Vojska v slikah“, katere edine so pristnega slovenskega značaja. Doslej so izšle štiri skupine. Četrta skupina je izredno zanimiva in se nanaša zgolj na sedanjí vojni čas. Peta skupina izide sredi avgusta. Slika današnje naslovné strani pride v peti skupini.

Cena za trgovce, ki naroče vsaj 100 posamnih razglednic, K 6.— za 100 kom.; pri naročilih nad 500 kom. K 5:30, nad 1000 kom. K 5.— za 100 kom., pri naročilih nad 10 skupin 30% popusta. Pošiljatve le po povzetju.

Skupina s 16 komadi (po dve enaki sortirane) K 1:20. Pri skupinah se bomo ozirali le na predplačana naročila.

Razprodaja upravništvo „Ilustriranega Glasnika“.

Knjigovoznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za „Orle“,
kokarde in pentlje z napisi
za društva se izgotavljajo
v najkrajšem času
po zmernih cenah.

Katoliška
tiskarna
II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani
Odgovorni urednik Josip Klovar.